

Sygnatura akt VIII C 413/20

(...)

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 sierpnia 2020 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu VIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Bartłomiej Koelner

po rozpoznaniu w dniu 17 sierpnia 2020 r. we Wrocławiu na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko A. K.

o zapłatę 3286 złotych

oddala powództwo.

Sędzia Bartłomiej Koelner

Sygn. akt VIII C 413/20

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 9 stycznia 2020 roku, strona powodowa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego A. K. kwoty 3285,06 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 20 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

Wskazała, że dysponuje wekslem na powyższą kwotę, wystawionym przez pozwanego. Mimo wezwania do zapłaty sumy wekslowej pozwany nie zapłacił należności z weksła. Wyjaśniła, że strony łączyła umowa pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 9 czerwca 2017 roku, a na należność główną składa się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie.

Pozwany mimo prawidłowego wezwania nie złożył odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 czerwca 2017 roku A. K. zawarł z (...) S.A. z siedzibą w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Zgodnie z umową łączącą strony, kwota udzielonej pożyczki wyniosła 5.500 zł, a całkowita kwota do zapłaty 11844 zł.

Zgodnie z punktem 1.4 umowy, strona powodowa zastrzegła, że pobiera następujące opłaty: opłata przygotowawcza w wysokości 129 zł, wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 4.443 zł oraz wynagrodzenie z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy usługi (...) w wysokości 900 zł. Całkowity koszt pożyczki wyniósł zgodnie z umową 6344 zł, a rzeczywista stopa oprocentowania (...) wyniosła 77,92 %.

Pozwany miał spłacić pożyczkę w 36 równych miesięcznych ratach w wysokości 329 zł miesięcznie, przy czym pierwsza rata płatna miała być do dnia 19 lipca 2017 roku.

Zabezpieczeniem udzielonej pożyczki był wystawiony w dniu zawarcia pożyczki przez pozwanego weksel in blanco, opatrzony klauzulą nie na zlecenie.

W punkcie 4 umowy pożyczki strony określiły skutki braku terminowej spłaty. Jeśli pożyczkobiorca nie spłacił w terminie poszczególnych rat lub ich części lub innej kwoty związanej z umową, niespłacona kwota stawała się zadłużeniem przeterminowanym. Od każdego zadłużenia przeterminowanego, pożyczkodawca naliczał odsetki za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. W dniu zawarcia umowy odsetki za opóźnienie wynosiły 14% (punkt 4.1). Pożyczkodawca zastrzegł sobie również możliwość wypowiedzenia umowy w przypadku gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca zobowiązany był do zachowania 30-dniowego okresu wypowiedzenia warunków umowy (punkt 8.1 lit. a). W tym wypadku, pożyczkodawca miał prawo wypełnić weksel in blanco zgodnie z deklaracją wekslową.

Dowód : - umowa pożyczki nr (...) dnia 09.06.2017 r., k. 12-17

Zgodnie z deklaracją wekslową z dnia 09.06.2017 r., pożyczkodawca upoważniony został do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu i dochodzenia należności przed sądem, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pozwanego do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Dowód: - deklaracja wekslowa wystawcy weksla z dnia 09.06.2017 r., k. 18

(...) S.A. pismem z dnia 19.11.2019 roku złożyła pozwanemu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki z uwagi na brak wpłat zgodnie z ustalonym kalendarzem spłat, z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. Strona powodowa jednocześnie wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 3285,06 zł, w tym 3285,06 zł tytułem kwoty niespłaconej pożyczki oraz 23,06 zł tytułem umownych odsetek za brak spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki.

Dowód : - pismo z dnia 19.11.2019 r., k. 19-20

Jednocześnie z wypowiedzeniem umowy pożyczki, strona powodowa wypełniła weksel co do sumy wekslowej: 3285,06 zł oraz daty i miejsca płatności: 10 września 2010 roku w B..

Dowód : - weksel zarejestrowany pod poz. (...), k. 3

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że zgodnie z przepisem art. 339 § 1 i § 2 k.p.c., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz.1469), Sąd może wydać wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany w wyznaczonym terminie nie złożył odpowiedzi na pozew. W tym przypadku, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie lub pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed posiedzeniem, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Z uwagi na fakt, iż pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew, nie złożył żadnych wyjaśnień w sprawie, ani nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, Sąd na posiedzeniu niejawnym wydał wyrok zaoczny.

W ocenie Sądu, nie wystąpiły przesłanki pozytywne z art. 339 § 2 k.p.c. Należy wskazać, że niezależnie od wynikającego z przytoczonego wyżej domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie, Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy przeprowadzić

postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 r., sygn. akt I CKU 85/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997 r., sygn. akt I CKU 115/97). Te uzasadnione wątpliwości mogą powstać w wypadku, kiedy twierdzenia strony powodowej zawarte w pozwie w zakresie stanu faktycznego sprawy są ze sobą sprzeczne lub nie zawierają pełnego stanu faktycznego pozwalającego na rozstrzygnięcie sprawy.

Ponadto podkreślić należy, że przewidziane w przepisie art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego - domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe i to tylko wówczas, gdy twierdzenia powoda nie budzą uzasadnionych wątpliwości. Wprowadzone przez przepis art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy nie zwalnia powoda od przytoczenia faktów, które są niezbędne do dokonania subsumcji materialnoprawnej, stanowiącej faktyczną i materialnoprawną podstawę wyroku. Jeżeli zatem w świetle przytoczonych przez powoda okoliczności brak podstaw do uwzględnienia żądania pozwu, sąd wyrokiem zaocznym oddala powództwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1972 r., sygn. akt III CRN 30/72). Ponadto podkreślić należy, że Sąd obowiązany jest nawet przy uznaniu twierdzeń powoda za prawdziwe dokonać prawidłowej oceny zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach, z punktu widzenia prawa materialnego; stanowisko takie nie budzi wątpliwości w nauce prawa, znalazło także wyraz w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 września 1967 r., sygn. akt III CRN 175/67 i z dnia 31 marca 1999 r., sygn. akt I CKU 176/97). Sąd zawsze zatem jest zobowiązany rozważyć, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego, twierdzenia powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu, w zakresie tym bowiem nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c., negatywny zaś wynik takich rozważań powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo.

Zawarte w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości Sądu, wobec czego Sąd uznał, że konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego. Sąd przeprowadził dowód z dokumentów (art. 243² k.p.c.), tj. umowy pożyczki nr (...) z dnia 09.06.2017 r, wypowiedzenia umowy pożyczki z dnia 19.11.2019 roku, deklaracji wekslowej oraz weksla. Mając na względzie powyżej wymieniony materiał dowodowy Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała swojego roszczenia, jej twierdzenia nie zgadzały się z wynikiem postępowania dowodowego.

Weksel (tutaj: weksel własny) to dokument sporządzony w formie wymaganej przez ustawę z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016 r., poz. 160, dalej: Pr. weksl.), zawierający przyrzeczenie bezwarunkowej zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej przez wystawcę weksla na rzecz wierzyciela wskazanego w wekslu, w ustalonym terminie i miejscu (art. 101 Pr. weksl.). Weksel jest papierem wartościowym, ucieleśnia w sobie pewne prawo majątkowe i dokumentuje zobowiązanie osób, które go podpisały. Złożenie podpisu jest samodzielną podstawą i przyczyną powstania zobowiązania wekslowego. Poprzez podpisanie i wydanie weksla dłużnik wekslowy zaciąga wobec posiadacza weksla zobowiązanie, które jest oderwane od podstawy gospodarczej, w związku z którą weksel został wystawiony. Wyjaśnić należy, że weksle wykorzystywane są, między innymi, dla zabezpieczenia wierzytelności oraz ewentualnych roszczeń o naprawienie szkody lub roszczeń o zwrot udzielonego kredytu lub pożyczki.

Ogólne uregulowanie umowy pożyczki zawiera art. 720 § 1 k.c., zgodnie z którym, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Natomiast za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, którą kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi (art. 3 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim – tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1083).

Nie ulega wątpliwości Sądu, że w przedmiotowej umowie pozwana występowała, jako pożyczkobiorca-konsument. Kodeks cywilny w art. 22¹ pod pojęciem konsumenta wskazuje osobę fizyczną, dokonującą czynności prawnej z przedsiębiorcą, niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarta pomiędzy stronami

umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanej i bezsprzecznie występowała ona wobec strony powodowej, jako konsument.

Sąd powziął szereg wątpliwości dotyczących przedmiotowego roszczenia. Strona powodowa nie przedłożyła żadnego dowodu potwierdzającego wysokość roszczenia. W szczególności nie wskazała ona sum wpłaconych przez pozwanego zgodnie z harmonogramem pożyczki, nie podała na poczet których składników zobowiązania zostały one zaliczone. Ponadto, strona powodowa nie określiła, w jakim okresie pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spłatą rat i za jakie miesiące. Zważyć nadto należy, iż nie wykazała również okresu, stopy procentowej, jak i kwot, od których naliczała odsetki.

Zgodnie z umową pożyczki z dnia 09.06.2017 r. kwota pożyczki wynosiła 5.500 zł, zaś całkowita kwota do zapłaty (wraz z kosztami pożyczki) – 11844 zł. Strona powodowa wypełniła weksel in blanco na kwotę 3285,06 zł. W świetle przedłożonych w niniejszym postępowaniu dowodów, pozwany dokonał wpłat w łącznej wysokości 8582 zł. Oznacza to, że kwota na wekslu odpowiada w rzeczywistości kwocie prowizji i opłatom dodatkowym, co z kolei w ocenie Sądu jest działaniem niedozwolonym, niezasługującym na ochronę prawną.

Przepis art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyraża podstawową zasadę ochrony konsumentów, stanowiąc, że władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Do uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z praktyki stosowania, konieczne jest stwierdzenie łącznego występowania czterech przesłanek. Mianowicie: postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki stron pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta, postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Funkcja art. 385¹ § 1 k.c. sprowadza się z jednej strony do tego, że regulacja w nim zawarta stanowi normę interpretacyjną, a z drugiej do tego, że treść tego przepisu powoduje powstanie swoistego „domniemania abuzywności”, tj. że dana klauzula umowna jest zakazanym postanowieniem umownym (wyrok SA w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. akt VI ACA 1324/12).

Za nie uzgodnione indywidualnie ustawodawca określił te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Strona powodowa okoliczności tej nie wykazała. Specyfika sposobu zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki jednoznacznie wskazuje na brak rzeczywistego wpływu konsumenta na treść umowy pożyczki.

Komentatorzy wskazują, że przez „dobre obyczaje” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. W swoim orzecznictwie zarówno Sąd Najwyższy, jak i sądy powszechne przyjmują, że za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy w pierwszej kolejności uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową stron, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04). Działanie wbrew „dobrym obyczajom” w rozumieniu powołanego wyżej przepisu w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (wyrok Sądu

Apelacyjnego w Warszawie z 27 maja 2009 r., sygn. akt VI ACA 1473/08). Sprzeczne z dobrymi obyczajami są zatem np. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., sygn. akt VI ACA 771/10). Jeżeli chodzi o rażące naruszenie interesów konsumenta to przyjmuje się, że występuje ono wówczas, jeżeli postanowienie umowne poważnie, znacząco odbiega od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. W wyroku z dnia 13 lipca 2005 r. (sygn. akt I CK 832/04) Sąd Najwyższy stwierdził, że rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy przyjąć, że postanowienia zawartej pomiędzy stronami umowy nie zostały z pozwanym (konsumentem) uzgodnione indywidualnie i nie miał on na nie realnego wpływu.

W tej sytuacji w dalszej kolejności należało przyjąć, że przedmiotowe postanowienie umowy, dotyczące wysokości opłaty przygotowawczej, prowizji i wynagrodzenia z tytułu usługi (...), ustalonej w kwotach odpowiednio: 129 zł, 4443 zł i 900 zł, przy kwocie pożyczki w wysokości 5.500 zł i ustalonych odsetkach umownych oraz okresie spłaty, rozłożonym na 36 miesięcy, kształtowało prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, zakładało ogromną dysproporcję świadczeń, rażąco naruszając interesy konsumenta, i jako takie spełniało przesłanki abuzywności, a w konsekwencji jest wyłączone z umowy (art. 385³ k.c.) i nie wiąże pozwanego. Opłata przygotowawcza i prowizja powinny odzwierciedlać faktyczne koszty, jakie przedsiębiorca poniósł w związku z przygotowaniem umowy, zgromadzeniem koniecznych dokumentów, dokonaniem weryfikacji zdolności kredytowej, uruchomieniem środków. Nie mogą to być w żadnej mierze arbitralnie ustalone przez przedsiębiorcę opłaty, nie znajdujące faktycznego uzasadnienia w poczynionych nakładach. Koszt ten nie może abstrahować od podjętych działań. Opłata przygotowawcza, prowizja i wynagrodzenia z tytułu usługi (...) (koszty wym. w pkt 1.4 umowy), nie odzwierciedlają nakładów rzeczywiście poniesionych przez stronę powodową, co w sposób rażący narusza interesy konsumentów i może przynosić stronie powodowej nieuzasadnione korzyści (art. 385¹ § 1 k.c.). Postanowienia dające możliwość obciążenia strony niewspółmiernymi kosztami do wykonanej czynności, to niedozwolone klauzule umowne.

Biorąc pod uwagę powyższe, zważyć należy, iż pozwany spłacił zaciągniętą pożyczkę, pomniejszoną o kwoty prowizji strony powodowej.

W dalszej kolejności Sąd wskazuje, że weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową z dnia 9.06.2017 r. Zgodnie z jej treścią strona powodowa upoważniona była do wypełnienia weksla w sytuacji, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, i tylko po uprzednim wezwaniu pozwanego do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Tymczasem, strona powodowa w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy pożyczki z dnia 19.11.2019 r. poinformowała pozwanego, iż weksel ten został już wystawiony. Działanie strony pozwanej pozostaje zatem w sprzeczności z postanowieniami deklaracji wekslowej.

Sąd stanął na stanowisku, że abstrakcyjność zobowiązania wekslowego nie może być rozumiana zbyt szeroko. Weksel może w istocie ułatwić dochodzenie roszczenia jeżeli jest należycie wypełniony, a jego prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości, a także gdy do weksla sporządzono pisemną deklarację wekslową i weksel wypełniono zgodnie z porozumieniem. Zaniedbania przy wystawianiu i wypełnianiu weksla niepełnego mogą skutkować jego nieważnością lub znacznymi utrudnieniami w udowodnieniu zobowiązania wekslowego. Z przepisu art. 232 k.p.c. wynika bowiem obowiązek stron wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą one skutki prawne. Naruszenie tego obowiązku i niewskazanie istotnych faktów pociąga za sobą odmowę udzielenia ochrony prawnej. Przywołany przepis koresponduje z art. 6 k.c., który stanowi, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

W ocenie Sądu, zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że stronie powodowej przysługuje wobec pozwanego roszczenie wekslowe w kwocie dochodzonej pozwem. Z powyższych względów Sąd oddalił powództwo w całości.